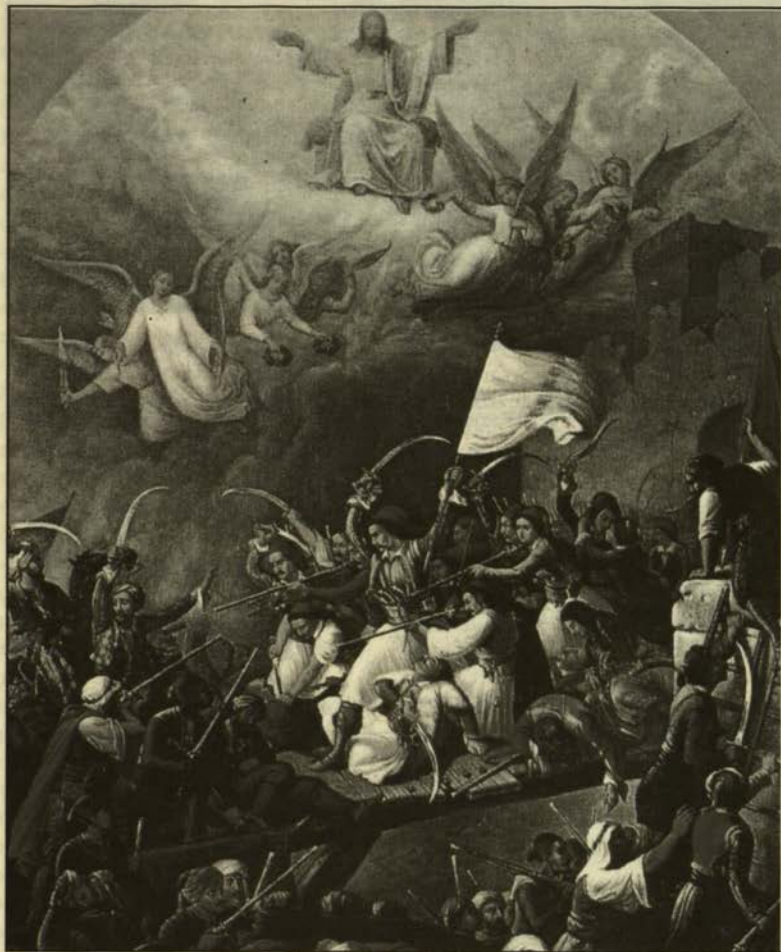

Εορτασμός Εθνικής Επετείου «Επανάσταση 1821»

Στις 24 Μαρτίου στην αίθουσα Τελετών του κτιρίου Διοικήσεως, στην Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου, γιορτάστηκε πανηγυρικά η εθνική επέτειος της 25 Μαρτίου 1821

Μετά από σύντομη προσφώνηση του Πρύτανη Ε.Μ.Π., Νικ. Μαρκάτου, τον Πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε η αντιπρόεδρος του Συλλόγου ΕΔΤΠ κα Χαρά Γεωργιάδη, η οποία είπε τα εξής:

«Το 1821 μπλέκεται συχνά στα μάτια μας και όχι άδικα βέβαια, με τα δοξασιμένα ονόματα των πρωταγωνιστών του, είτε αυτών που μέσα από καινούς και αίματα οδήγησαν τους αρματωμένους Έλληνες να τσακίσουν τις εχθρι-

κές στρατιές στη στεριά, είτε εκείνων που θαλασσομαχώντας με γολέττες και ψαρόβαρκες, κινήσαν πελώριους και επιβλητικούς στόλους στη θάλασσα. Τα ονόματα του Κολοκοτρώνη και του Μιαούλη, του Καραϊσκάκη, του Κανάρη και τόσων άλλων, γέμισαν με το τρανό τους ανάστημα την ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης. Πρέπει να ψάξουμε πολύ μέσα στα βάθη της μνήμης μας για να θυμηθούμε την ιστορία και να φέρουμε ξανά μπρος στα μάτια μας ήρωες ξεχασμένους και απόμακρους. Και τότε θα θυμηθούμε πως τρεις έμποροι από την Οδυσσό αποφάσισαν την ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας και δι' αυτής την ανάτασιν του

υπόδουλου ελληνικού γένους. Και αμέσως θα ακολουθήσουν τα ονόματα του Σκουφά, του Ξάνθου και του Τσακάλωφ. Αλλά είναι τόση η αίγλη που τύλιξε τα πολιτικά πρόσωπα και τους πολέμαρχους, γράφτηκαν τόσα για τη ζωή και τους άθλους τους, ώστε τα ονόματα εκείνων που θεμελίωσαν το μεγάλο έργο που δόξασε τους άλλους, να παραμερισθούν και να ξεχασθούν στο πέρασμα του χρόνου. Ο Σκουφάς, ο Ξάνθος με τον Τσακάλωφ και τον Αναγνωστόπουλο, στα μυστικά τους συναπαντήματα, είτε σε ρωμειικούς φτωχομαχαλάδες της πόλης είτε σε απόμερα συνοικιακά σπίτια της Οντέσσας και της Βλαχίας, έτσι απλά κρυφομιλώντας και σχεδιάζοντας έπλεξαν το νεκροσέντονο που αργότερα σαβάνωσε μια αυτοκρατορία. Το 1821, αν κρίνει κανείς από την πορεία και το τέλος του, το έκαναν όλοι μαζί οι Έλληνες. Αν κρίνει κανείς από την οργάνωση και την αρχή του, το έκαναν οι λαϊκοί του άνθρωποι. Πώς όμως; Ήταν τόσο ώριμοι ώστε να προβαίνουν σε αλλαγές τόσο μεγάλης σημασίας; ΝΑΙ ήταν τόσο ώριμοι. Η μακροχρόνη πείρα του λαού που τους γέννησε και τους ανάθρεψε τους έμαθε πως μόνο στις δικές τους δυνάμεις στηριγμένοι, θ' αποχτούσαν την Εθνική λευτεριά. Έπειτα τα ολοζώντανα παραδείγματα από τους άλλους λαούς του κόσμου, που τους ίδιους καιρούς έβραζαν στο καμίνι των εθνικών αγώνων τους, όχι μονάχα ζυμώνανε και χωνεύανε καλά μέσα τους την ανάγκη του λυτρωμού μα και τους δασκαλεύανε τους σίγουρους τρόπους να φθάσουν στο σκοπό για τη νίκη.

«Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή».

Ο θούριος του Ρήγα στην προεπαναστατική περίοδο, εμπνέει όχι μόνο το σκλαβωμένο λαό στην Ελλάδα αλλά και τους Έλληνες όπου κι αν βρίσκονταν. Ο Ρήγας ξεκινά την παράνομη δράση του από την Βλαχία, μερικές δεκάδες χρόνια πριν τον ξεσηκωμό του

1821. Την πολιτική και την πνευματική του εξόρμηση την αρχίζει από την Βιέννη κι αυτό δεν είναι τυχαίο. Παρά το ασφυκτικό κλίμα του Αυστριακού Δεσποτισμού που έχει στενούς δεσμούς με την Τουρκία, υπάρχουν καλές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα. Οι εμπορικές ελληνικές παροικίες σφίζουν από οικονομική δραστηριότητα. Ο Ευρωπαϊκός διαφωτισμός κατακτά την πλειοψηφία των Ελλήνων. Μόλις έχει γίνει η Γαλλική Επανάσταση και οι νίκες των ιδεών της, δίνουν ελπίδα και βεβαιότητα στους Έλληνες ότι και η δική τους λευτεριά είναι πολύ κοντά. Το πολιτικό και φιλολογικό έργο του Ρήγα σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να παρθεί χωριστά γιατί είναι στενά δεμένο και αυστηρά προσανατολισμένο στις ανάγκες του αγώνα. Και το σχολείο των ντελικάτων εραστών και το Απάνθισμα φυσικής και ο Ηθικός Τρίπους και το Σύνταγμα του, εισάγουν καινούργιες ιδέες στη μάχη του πνεύματος. Τα οράματα του Ρήγα για τα Βαλκάνια είναι ζωντανά και δικαιώνονται στις μέρες μας. Ο Ρήγας Φεραϊός είναι ένας πρωτοπόρος επαναστάτης, είναι ένας οραματιστής και γι' αυτό το λόγο ο σκοταδισμός και η αντίδραση τον έχουν επικηρύξει σαν τον υπ' αριθμό 1 εχθρό τους και το 1798 ο Ρήγας και οι σύντροφοί του συλλαμβάνονται και στραγγαλίζονται μέσα στην Αυστριακή φυλακή. Το έργο του δεν ολοκληρώθηκε, ο σπόρος όμως που έσπειρε θα βλαστήσει. Η Εθνική Δημοκρατική ιδέα εμπνέει αξιόλογα έργα που τα χρωστάμε στη σχολή του Ρήγα. Κι η κραυγή του «Αδέλφια, όποιος λεύτερα συλλογάται, συλλογάται καλά» ακούγεται δυνατά και τώρα και θ' ακούγεται για πάντα για να μας στηρίζει όταν όλα γκρεμίζονται, για να εμπνέει τις επιλογές μας.

Η συμβολή των πνευματικών ανθρώπων στην προεπαναστατική περίοδο αν και ξεχασμένη από την ιστορία, υπήρξε σημαντική. Η ποίηση συνεισφέρει την εθνική δράση. Ξεχωρίζουμε το τεράστιο ανάστημα του Βηλαζά που η δημοσίευση της αλληλογραφίας με τους φίλους του, δείχνει τη συμβολή του στον Εθνικό ξεσηκωμό. Ο Κοραΐς, που έζησε σχεδόν όλη τη ζωή του στο Παρίσι, το μεγάλο αυτό καμίνι των ιδεών της εποχής, και αναδείχθηκε έ-

νας από τους μεγαλύτερους στοχαστές της νέας Ελλάδας έζησε και πέθανε με το όνομα της Δημοκρατίας στα χείλη του. Κτύπησε με το φλογερό του λόγο το Δεσποτισμό στην Ελλάδα είτε στο πρόσωπο του Τούρκου είτε στο πρόσωπο του Έλληνα αφέντη. Δεν δίστασε ακόμα να στραφεί εναντίον του Καποδίστρια, όταν θεώρησε ότι η συμπεριφορά του Κυβερνήτη ήταν αντίθετη με τη Δημοκρατία και την Ελευθερία.

Σημαντική προσφορά στη διαμόρφωση της εθνικής μας συνείδησης, στάθηκε το προεπαναστατικό θέατρο του παροικιακού ελληνισμού στη Βλαχία και την Οντέσσα. Εκεί, νέοι άνθρωποι πατριώτες φλογισμένοι από πίστη στην υπόθεση της λευτεριάς, μικροί έμποροι και εμποροϋπάλληλοι, επωμίζονται το μεγάλο έργο να αναβιώσουν στη σκηνή τους αρχαίους κλασικούς, με σκοπό την αφύπνιση του εθνικού αγωνιστικού πνεύματος διά μέσου των δημοκρατικών παραδόσεων της αρχαιότητας, όπως έγινε στην επαναστατημένη Γαλλία όπου οι μνήμες της αρχαίας Ελλάδας και της δημοκρατικής Ρώμης, έπαιξαν ρόλο ενάυσματος για τις δημοκρατικές ιδέες της εποχής. Αλλά και ο τύπος είναι το άλλο μεγάλο στέλεχος που συνέβαλε αποφασιστικά στην ιδεολογική προετοιμασία του 1821. Από την εποχή της εφημερίδας των Μαρκιδών Πουλίων στη Βιέννη, που κλείστηκε από τις Αυστριακές αρχές γιατί υποστήριξε το έργο του Ρήγα, ο παροικιακός τύπος σημειώνει στα αμέσως επόμενα χρόνια αλματώδη ανάπτυξη. Στο Παρίσι βγαίνουν δύο περιοδικά, η Μέλισσα και η Αθηνά, στη

Βιέννη κυκλοφορεί ο Λόγιος Ερμής και από τη διεύθυνσή του περνούν σημαντικές φυσιογνωμίες, όπως ο Άνθιμος Γαζής, ενώ από τις στήλες του παρελαύνουν, ο Αδάμ. Κοραΐς, ο Νικολόπουλος ο Συμυρναίος και πολλοί άλλοι. Ο ελληνικός τύπος αφού γεννήθηκε και σταδιοδρόμησε στον παροικιακό ελληνισμό, έφτιαξε συνθήκες και στέλεχη, ώστε να μεταφνευθεί η δημοσιογραφία στην αγωνιζόμενη Ελλάδα του 1821 και να θεθεί στην Υψηλότητα της μεγάλης επανάστασης. Η νεοελληνική επαναστατική σκέψη της τελευταίας περιόδου, έχει να επιδείξει στον τομέα της λογοτεχνικής δημιουργίας δύο κολοσσούς. Τον Διονύσιο Σολωμό και τον Ανδρέα Κάλβο, 2 ποιητές που ξεπερνούν τα όρια της χώρας τους και της γλώσσας τους. Καθολικότερη ποιητική φωνή ο Σολωμός, εμπνευσμένος βάρδος του αγώνα ο Κάλβος, ποιητές πρωτότυποι και ανεπανάληπτοι, ανέβασαν τη νεοελληνική ποίηση σε άγνωστα γι' αυτή ως τότε ύψη και την εντάξαν στη θαυμάσια εκείνη ποιητική άνοιξη των αρχών του 19ου αιώνα χωρίς να την αποκόψει από τον ιερό αγώνα του έθνους. Η πορεία του νεοελληνικού διαφωτισμού, στάθηκε καθαυτό επική με κορυφωμά της την επανάσταση. Η κάμψη από και και πέρα πρέπει να αναζητηθεί στη διάφρεση των δημοκρατικών προσδοκιών του λαού, στην προδοσία του νοήματος του '21. Αυτό το μετά δεν μπορεί με κανένα τρόπο να μειώσει την προσφορά των διανοουμένων στην Επανάσταση. Όση όμως και αν είναι η συμβολή των πνευματικών ανθρώπων στον Ξεσηκω-

μό του '21, η πρώτη και ύψιστη τιμή ανήκει στον υπέροχο Ελληνικό λαό, που από τα πρώτα χρόνια της σκλαβιάς του αγωνίζεται για την υπαρξή του. Η πρώτη μάχη και η πρώτη νίκη του λαού μας είναι ειρηνική. Είναι ο αγώνας για τη διατήρηση της γλώσσας, των παραδόσεων και της θρησκείας μας. Το Κρυφό Σχολείο, το αλάθητο λαϊκό ένστικτο, καταλαβαίνει έγκαιρα ότι αν οι γενιές που έρχονται ξεχάσουν τη γλώσσα και τη θρησκεία τους, το γένος θα αφανιστεί, θα χάσει την εθνική του συνείδηση. Με κίνδυνο της ίδιας της ζωής των παιδιών τους και με τη βοήθεια του λαϊκού κλήρου μέσα σε σπηλιές και σε κατακόμβες, τα Ελληνόπουλα διδάσκονται την Αγία Γραφή και τα ελληνικά γράμματα. Μεγάλο σημαντικό μήνυμα του Κρυφού Σχολείου στις μέρες μας. Σήμερα, δεν υπάρχει βέβαια ο σκληρός δυνάστης, υ-

πάρχει όμως, ο ύπουλος εχθρός που προσπαθεί προβάλλοντας αστραφτερούς ήρωες να θαμπώσει τις ηθικές αξίες των λαϊκών μας παραδόσεων. Η γλώσσα μας φτωχώνει, αυτή η γλώσσα που έχει την ικανότητα να συνθέτει και να φτιάχνει νέες λέξεις, κινδυνεύει να χαθεί στις μέρες μας. Μεγάλη ευθύνη του σημερινού σχολείου, μεγάλη ευθύνη των δασκάλων και των γονιών. 'Αμα χάσεις τη γλώσσα σου γίνεσαι σκλάβος.

Το Κρυφό Σχολείο κράτησε άσβυστη τη φλόγα της λευτεριάς. Και 400 χρόνια μετά, ενώ όλα τα 'σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά, ο λαός μας εξεγέρθηκε πρώτος ενάντια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, για να τον ακολουθήσουν 50 χρόνια μετά, οι άλλοι λαοί των Βαλκανίων. Πολύ πριν ξεσπάσει αργότερα ο λαϊκός ξεσηκωμός του '21 πάνω στα βουνά, δημιουργή-

θηκαν οι ένοπλες δυνάμεις του έθνους. Οι Κλέφτες και οι Αρματωλοί. Όσοι από τους Έλληνες δεν μπορούσαν να υποφέρουν να είναι δούλοι μήτε των Τούρκων μήτε των Κοτσαμπάσηδων, φεύγανε στα βουνά και ανάμεσα στις κορφές, στις κλεισούρες, στ' άγρια φαράγγια και τα δάση, έσπιναν το λημέρι τους το καθένα μια κολυμπήθρα λευτεριάς. Γυμνοί, νηστικοί, κυνηγημένοι, ξεπόλητοι όταν τους τέλειωναν τα βόλια όπως λέει κι ο ποιητής, γέμιζαν τα ντουφέκια τους μόνο με την καρδιά τους. Γύρευαν όχι ήσυχο, μα λεύτερο θάνατο. Στους Αρματωλούς, τη γη την παραχώρησαν αναγκαστικά οι Τούρκοι. Οι Αρματωλοί στην αρχή δίνουν αναφορά στον τούρκο αφέντη. Με την πάροδο του χρόνου, Αρματωλοί και Κλέφτες, ένωσαν τις προσπάθειές τους εναντίον των Τούρκων. Όπλα τους έστελναν οι μυστικές οργανώσεις του παροικιακού ελληνισμού. Οι καταστροφές που έκαναν στους Τούρκους δεν ήταν και λίγες. Αλλά το πιο σημαντικό ήταν ότι η κλεφτουριά στάθηκε ένα αληθινό σχολείο πολέμου για τους υπόλοιπους Έλληνες.

1814 στην Οδυσσό. Ο Νικόλαος Σκουφάς, ανταμώνεται με τρεις ακόμα πατριώτες, τον Ξάνθο, τον Τσακάλωφ και τον Αναγνωστόπουλο. Οι τέσσερις αποφασίζουν, κι ας μην έχουν δύναμη, να βάλουν σε πράξη την ιδέα του Σκουφά να ετοιμάσουν τους Έλληνες για τον μεγάλο ξεσηκωμό και ιδρύουν την Φιλική Εταιρεία. Στα τέσσερα πρώτα χρόνια η Φιλική Εταιρεία κάνει προσπάθειες να απλωθεί στον παροικιακό Ελληνισμό. Αυτό δεν έγινε χωρίς αμφισβητήσεις και ενδοιασμούς. Τα μεσοβία στρώματα όμως, στήριξαν την πατριωτική οργάνωση, η οποία και αναπτύχθηκε όταν το πνεύμα της Φιλικής από τον Παπαφλέσσα και τον Αναγνωστόπουλο, μεταδόθηκε στο λαό που ήταν έτοιμος και ώριμος να στηρίξει την Επανάσταση. Η Φιλική Εταιρεία έχει να λύσει ένα σοβαρό πρόβλημα, αυτό της αρχηγίας. Ο Καποδίστριας αρνείται ακόμα και μετά το θάνατο του Σκουφά το 1818. Ο Ξάνθος τότε παίρνει τη μεγάλη ευθύνη και προσφέρει την αρχηγία σ' ένα νεαρό ελληνικής καταγωγής αξιωματικό, τον Αλέξανδρο Υψηλάντη. Ο Υψηλάντης φεύγει από την Πετρούπολη και συναντιέται με τον Παπαφλέσσα και τους άλλους

στη Βεσσαραβία. Αποφασίζουν να προσταξουν τον Παπαφλέσσα να κατέβει και να ξεσηκώσει το Μωριά. Κατεβαίνει στο Μωριά και συναντά τις επιφυλάξεις και τις αντιρρήσεις των Προεστών, των Κοτζαμπάσηδων και του Δ.Δ.Γ.

Για ακούτε εδώ τους φωνάζει, η επανάσταση είτε το θέτε είτε όχι θα γίνει. Πάρτε το απόφαση, εγώ έχω πάρει προσταγή από την αρχή να ξεσηκώσω το λαό και να την κάνω. Και τότες όποιον βρουν ξαματάπο οι Τούρκοι, ας τον κόψουν.

Στις 21 του Μάρτη, ο τσαγκάρης Παναγιώτης Καρατζάς, ξεσηκώνει τους Πατρινοί, παίρνουν την πολιτεία και αναγκάζουν τους Τούρκους να κλειστούν στο Κάστρο. Στις 23 Μάρτη, ο Κολοκοτρώνης και ο Παπαφλέσσας μπαίνουν στην Καλαμάτα, και στις 25 του Μάρτη, ο Παλαιών Πατρών Γερμανός, επιτέλους υψώνει τη Σημαία στην Αγία Λαύρα. Ο Μωριάς έχει ξεσηκωθεί. Ο Αντώνης Οικονόμου και οι άλλοι Φιλικόι της Ύδρας, στις 27 Μάρτη, χτυπάνε τις καμπάνες και μαζεύεται ο λαός. Παλληγκάρια, τους λέει ο Οικονόμου, τ' αδελφια μας στο Μωριά πολεμάνε για πατρίδα και λευτεριά. Ντροπή μας εμείς που έπρεπε να 'μαστε πρώτοι απ' όλους είμαστε τελευταίοι επειδή φοβούνται οι νοικοκυραίοι μας μη χάσουν το βίος τους. Πέστε μου στέκεται σωστό και δίκιο να προτιμούνται τα πλούτη από τη Λευτεριά κι η καλοπέραση από την πατρίδα; Έτσι ξεσηκώθηκε και η Ύδρα. Το ίδιο έγινε και στη Σάμο, μ' έναν άξιο λαϊκό ηγέτη το Λυκούργο Λογοθέτη στις 28 Απριλίου ο Μελέτης Βασιλείου ξεσηκώνει την Αθήνα. Τα ίδια έγιναν στη Ρούμελη και στη Θεσσαλία με αρχηγούς το Θανάση Διάκο, τον Οδυσσέα Ανδρούτσο και τον Πανουργιά. Η επανάσταση έχει ξεσπάσει. Παρά τις αντιδράσεις τίποτα δεν την σταματά πια. Όλα είναι μορετά για τον Ελληνικό λαό που πολεμά για τη λευτεριά του. Τον οδηγούν έμπειροι λαϊκοί αγωνιστές. Κολοκοτρώνης, Καραϊσκάκης Μακρυγιάννης, Ανδρούτσος και στη θάλασσα Μιαούλης, Κανάρης και τόσοι άλλοι. Οι ηρωϊκές πράξεις, ο ενθουσιασμός, η αποφασιστικότητα, κά-

νουν τους Έλληνες να κατορθώνουν το ακατόρθωτο. Ένας τέτοιος αγώνας δεν έχει μόνο ηρωϊσμούς. Δημιουργεί ηθικές αξίες, καινούργια ήθη κι έθιμα, ανοίγει νέους ορίζοντες. Η σκηνή που περιγράφει το σχολικό μας βιβλίο στο τέλος στη Μάχη στο Μανιάκι, όταν ο Ιμπραήμ αντίκρισε όρθιο τον Παπαφλέσσα «Εφίλησε παρατεταμένο φίλημα τον όρθιο νεκρό», θα μας θυμίζει πάντα πως όταν ένας λαός αγωνίζεται για τη λευτεριά σου, εμπνέει σεβασμό και στον εχθρό:

«Είχα δύο αγάλματα περίφημα μια γυναίκα κι ένα βασιλόπουλο, ατόφια - φαινονταν οι φλέβες, τόση ευτέλειαν είχαν. Όταν χάλασαν τον Πόρο τάχαν πάει κάτι στρατιώτες και στ' Άργος θα τα πουλούσαν κάτι Ευρωπαίων χίλια τάλαρα γύρευαν. Πήρα τους στρατιώτες και τους μίλησα. Αυτά και δέκα χιλιάδες τάλαρα να σας δόσουμε να μην καταδεχθείτε να βγουν απ' την πατρίδα μας. Γι' αυτά πολεμήσαμε».

Στρατηγός Μακρυγιάννης.

Η φωνή του Μακρυγιάννη μιλάει σ' εμάς, για να μας θυμίζει το χρέος μας.

Η Ελλάδα λευτερώθηκε χρειάστηκε όμως πολλές φορές να υπερασπισθεί την ελευθερία της. Κάθε φορά που τελείωνε ένας αγώνας ερχόταν το μετά. Τον Ξάνθο τον γκρεμοτσάκισαν από τα σκαλιά της βουλής σ' ένα πολιτικό κανγά ο Καρατζάς δολοφονήθηκε από τους Κοτσαμπάσηδες το ίδιο και ο Α-

ντώνης Οικονόμου. Ο Κολοκοτρώνης φυλακίστηκε.

Ότι δεν κατάφεραν τα όπλα το κατάφερε η πολιτική εξουσία με τις μηχανορραφίες και με τη βοήθεια των ξένων. Στα πολιτικά πράγματα επεκράτησαν οι περιττοί εν καιρώ πολέμου. Οι άλλοι, οι αγνοί αγωνιστές, ήξεραν μόνο να πολεμάνε και ο νους τους ήταν να ελευθερώσουν την Πατρίδα τους. Αυτό το μετά μας ακολούθησε και μετά το έπος του 1940. Αυτό το μετά ζωντανεύει και σήμερα μπροστά μας. Πόσα γεγονότα δεν μας θυμίζει αυτή την εποχή. Η κατοχή στην Κύπρο, ο τουρκικός επεκτατισμός, το Μουσουλμανικό τόξο, η απόπειρα αύξησης της επιρροής των Τούρκων στα Βαλκάνια, η στάση Συμμάχων μας και η ελληνική φαγωμάρα. Δεν μπορώ όμως να συμφωνήσω να σταθούμε σήμερα σε όλα αυτά. Θέλω να κρατήσουμε το μήνυμα του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του 1821.

Ο λαός μας μπορεί να φαίνεται μερικές φορές ότι χάνεται. Αρκετές φορές προδίδεται. Ξέρει όμως να θυσιάζεται, να πεθαίνει για τη λευτεριά του και το κυριότερο ξέρει να νικά».

Την εκδήλωση έλλεισε με θεαματικό τρόπο ο χορευτικός τομέας του Μουσικού Τμήματος Ε.Μ.Π., συνοδευόμενος από το παραδοσιακό συγκρότημα μουσικής «Φλαργιδήνη», που χόρευε χορούς της Καππαδοκίας.